

Poslání Diakonie Západ: Pomáháme kvalitními sociálními službami tam, kde na to **člověk sám nestačí**. Naše pomoc má mnoho tváří.

Diakonie Západ se zaměřuje na služby lidem s těžkou poruchou autistického spektra, s mentálním a kombinovaným postižením. Vyniká komplexní péčí o ohrožené děti a jejich rodiny, pomáhá lidem v nesnázích či krizi, mladým na cestě k dospělosti, pečuje o seniory i pěstounské rodiny. Nabízí preventivní programy pro školy a veřejnost.

Prostřednictvím dceřiné společnosti Možnosti tu jsou o.p.s. zaměstnává osoby s tělesným nebo mentálním znevýhodněním a sociálně podniká.

Diakonie Západ už více než 20 let působí v regionu Plzeňského kraje, má 15 druhů služeb a ročně se stará o cca 3 000 klientů.

Popis realizace poskytování služby

Legislativní rámec služby

Preventivní programy všeobecné primární prevence jsou certifikovány Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy pod číslem 07/16/1 CE.

V současné době je proces certifikace pozastaven z důvodu administrativních změn. Organizacím, které měli platný certifikát do května 2019 se certifikace automaticky prodlužuje do doby obnovení procesu.

Základní údaje

Druh registrované služby: Primární prevence rizikového chování

Forma registrované služby: Terénní

Název zařízení: Prevence pro školy a veřejnost

Identifikátor: 07/16/1 CE

Vedoucí služby: Jan Neckář, Dis.

telefon: +420 775 720 493

e-mail: prevence@diakoniezapad.cz

Adresa služby:

Okres:	Adresa zařízení:	Zařízení:	Kontakt:
Plzeň	Resslova 12 301 00 Plzeň	Prevence pro školy a veřejnost (kancelář)	prevence@diakoniezapad.cz +420 731 640 388

Služby jsou poskytovány na základě dohody s klientem (ve vhodných prostorách a čase). Preventivní programy a další aktivity jsou nejčastěji poskytovány v prostorách škol, během školního roku na základě domluvy se školou a kapacity služby, a jsou realizovány dle předem dohodnutého harmonogramu (dle organizace zařízení např. rozvrhu hodin tříd nebo dojezdové vzdálenosti pro lektory do školy apod.). Žáci se programů účastní v rámci školní výuky.

Veřejný závazek

Poslání

Posláním Prevence pro školy a veřejnost je předcházet vzniku a rozvoji rizikového chování, především v oblasti sociálních vztahů, bezpečnosti v online prostředí a závislostního chování. U dětí, mládeže i dospělých rozvíjíme kompetence k lepšímu zvládnání náročných životních i každodenních situací, podporujeme je v budování sebevědomí, tolerance a odpovědnosti za svá rozhodování a chování.

Cíle

Cílem Prevence pro školy a veřejnost je prostřednictvím preventivních a vzdělávacích aktivit rozvíjet u cílové skupiny zejména tzv. klíčové kompetence. Tedy rozvíjet takové vědomosti, dovednosti, schopnosti, postoje a hodnoty, které jsou důležité pro příznivý rozvoj, jak jednotlivce, tak společnosti (vrstevnické skupiny), zejména v souvislosti s problematikou primární prevence rizikového chování a podpory zdravého životního stylu.

Dílčí cíle

- předcházet vzniku a rozvoji rizikového chování žáků základních a středních škol
- rozvíjet klíčové kompetence (zejména pak kompetence sociální, komunikativní a k řešení problémů)
- předávat žákům pravdivé a objektivní informace (zkušenosti) o formách rizikového chování, učit je orientovat se v nich a vést je k vytváření odpovědného postoje vůči nim (utvářet povědomí o negativních důsledcích rizikového chování).
- pomáhat formovat postoje, vedoucí ke zdravému životnímu stylu
- posilovat schopnost cílové skupiny zvládat obtížné životní situace a umět je řešit s využitím vnitřních i vnějších zdrojů (např. kde a kdy si říci o pomoc)
- podporovat vytváření zdravých sociálních vztahů mezi žáky (ve škole), potažmo v rodině, jiné vrstevnické skupině (jiné širší komunitě)
- pracovat takovým způsobem, aby tyto přednosti dokázala cílová skupina uplatnit ve svém chování nejen v době realizace preventivních aktivit ale i v budoucnosti • aktivizovat cílovou skupinu (zapojit interaktivně všechny žáky)

Okruh osob, kterým je služba určena

Primární cílová skupina:

- Žáci základních škol (4. – 9. třída) či víceletých gymnázií (prima – kvarta)
- Studenti středních škol, středních odborných učilišť (1. – 2. ročník) a gymnázií (kvinta – sexta) Cílová skupina jsou žáci mladšího a staršího školního věku a mládež, nezasažená rizikovým chováním bez výrazné zdravotně-sociální zátěže.

Sekundární cílová skupina:

- Pedagogičtí pracovníci škol
- Zákonní zástupci žáků (rodiče)
- Odborná a laická veřejnost

Principy / zásady

- **Bezpečí a informovanost:** Pracovníci jsou ze zákona vázáni mlčenlivostí a zaručují osobní bezpečí každého příjemce služby. Podmínky poskytování služby jsou vždy dopředu transparentně komunikovány (práva klientů, pravidla poskytování služby, forma a způsob práce apod.). Příjemci služby mají právo být informováni o všech možnostech i limitech služby a případných důsledcích svých rozhodnutí. Pracovníci neposkytují osobní informace o klientech, nepředává jejich osobní sdělení, pokud to není přáním klienta.
- **Rovný přístup:** Služba je dostupná bez ohledu na pohlaví, věk, rasu klienta, jeho politické přesvědčení, náboženství, právní či společenské postavení, psychický či fyzický stav a socioekonomické možnosti. Pracovníci přistupují ke klientům vstřícně a bez předsudků k jejich osobním, sociálním nebo kulturním odlišnostem.
- **Dobrovolnost:** Služba je poskytována na základě dobrovolného rozhodnutí klienta (školy, žáků, rodičů).
- **Odbornost:** Služby jsou poskytovány odborně připravenými pracovníky v oboru primární prevence dle standardů odborné způsobilosti poskytovatelů programů školské primární prevence rizikového chování.
- **Respekt, spolupráce a přiměřenost:** Pracovníci pracují na bázi partnerského přístupu a respektují individualitu klienta, jeho potřeby, postoje a zájmy. Při práci se skupinou je s respektem přihlíženo k potřebám, zájmům a hodnotám každého účastníka. Pracovníci dbají na emocionální a intelektovou zralost účastníků (klientů).

Komplexnost, kontinuita a systematičnost preventivních programů

Preventivní programy jsou zaměřeny na širokou škálu rizikového chování a jsou koncipovány ve spolupráci se školou (popř. dalšími odbornými službami). Berou v úvahu místní specifika a systémová preventivní nastavení celé školy (tříd). Jednotlivé preventivní bloky jsou tematicky provázané a gradující do několika setkání v průběhu školního roku. Programy reagují na potřeby školy (jednotlivých třídních kolektivů), jsou efektivně vřazeny do výuky (včas a přiměřeně) a jsou průběžně hodnoceny.

Územní působnost služby

Plzeňský kraj

Kapacita

Kapacita služby Prevence pro školy a veřejnost se odvíjí zejména od výše úvazků pracovníků služby. Výše pracovních úvazků je determinována úspěšností projektových žádostí, které Diakonie Západ podává do různých dotačních titulů např. obcí, Plzeňského kraje, MŠMT, nadačních fondů a dalších subjektů, které vypisují grantová řízení.

V roce 2024 je kapacita služby následující:

Počet podpořených školních tříd	55
Počet podpořených žáků	1555
Počet podpořených pedagogů	70
Počet besed o krizi pro pedagogy a rodiče	10
Počet besed o krizi a exkurzí do krizového centra	15

Projekt dále nepřímo podpoří další pedagogické pracovníky v rámci distribuce nabídky služeb Prevence pro školy a veřejnost skrze Pedagogicko psychologické poradny. Odhadovaný počet **nepřímo podpořených ped. pracovníků je 2000 osob.**

Provozní doba terénní formy poskytování

Místo:	Otevírací doba:	Poznámka
Plzeňský kraj	Pondělí 8.00 – 16:00 Úterý 8.00 – 16:00 Středa 8.00 – 16:00 Čtvrtek 8.00 – 16:00 Pátek 8.00 – 16:00	Pro objednání služeb, telefonickou konzultaci či podání jakýchkoli informací je služba dostupná každý všední den od 8:00 do 16:00. Osobní setkání je vždy nutné nejprve dohodnout emailem nebo telefonicky. Programy ve školách se realizují nejčastěji od 8:00 do 14:00 hodin opět po důkladné předchozí domluvě.

Činnosti služby

Naše Programy jsou zaměřeny na širokou škálu rizikového chování a jsou koncipovány ve spolupráci se zapojenou školou - zejména se zapojenými pedagogy a ŠMP. Berou v úvahu místní specifika a systémová preventivní nastavení celé školy (potažmo tříd) tzn. např. Preventivní program školy a ŠVP. Programy reagují na potřeby školy (jednotlivých třídních kolektivů a žáků), jsou efektivně vřazeny do výuky a jsou průběžně hodnoceny.

Lektoři programů se vždy podrobně doptávají a reagují na atmosféru ve třídě, složení žáků, změny, specifické potřeby žáků či skupiny, zevrubnou skupinovou dynamiku třídy, popřípadě informace o převažujících skupinových normách a postojích či již zavedených formách práce apod. (na programech je žádána kontinuální přítomnost a spolupráce pedagoga a aktivní spolupráce ŠMP). Projekt je cílen zejména na ZŠ, ale i SŠ již spolupracující, ale rádi bychom dali prostor i školám "novým", které s námi v minulosti nespolupracovaly.

Standardní podoba programů PPRCH ve třídách:

Programy probíhají v kmenových učebnách třídních kolektivů. Při realizaci programů je vždy žádána přítomnost pedagoga či metodika prevence, který aktivně se třídou na daném tématu v rámci svého předmětu pracuje. Škola je také povinna zajistit lektorům užší spolupráci se ŠMP či dle potřeby s dalšími pedagogickými pracovníky školy. Programy probíhají interaktivní formou, postavenou na principech zážitkové pedagogiky, aplikují KAB model, rozvíjejí klíčové kompetence a dbají na emocionální a intelektovou zralost účastníků. Do programů jsou zařazovány pro žáky atraktivní činnosti, které vyžadují značnou aktivitu účastníků, což vede k hlubšímu naplnění cílů programů. Programy rozvíjejí takové vědomosti, dovednosti, schopnosti, postoje a hodnoty, které jsou důležité pro příznivý rozvoj jak

jednotlivce, tak společnosti (vrstevnické skupiny), zejména v souvislosti s problematikou PPRCH a podpory zdravého životního stylu.

Témata programu jsou realizována na základě vzájemné dohody, která vychází z doporučení pracovníků a identifikovaných potřeb dané školy, resp. třídy, kterou definuje zodpovědný zástupce školy. Dílčí programy se skládají z několika bloků, nejčastější podoba programu zahrnuje 2-3 bloky, přičemž 1 blok = 2 vyučovací hodiny, které na sebe navazují, doplňují se a obsahově graduují.

Programy všeobecné PPRCH se zabývají především následujícími formami rizikového chování:

- **Vztahy ve třídním kolektivu**
- **Mezilidské vztahy**
- **Prevence šikany**
- **Bezpečnost v online prostředí**
- **Závislosti**
- **Partnerské vztahy**
- **Zdravý životní styl- Prevence poruch příjmu potravy**
- **Zvládání krizových situací**

Doplňkovými aktivitami preventivních programů jsou:

- **Adaptační kurzy**
- **Besedy o krizi a exkurze do krizového centra Plus**
- **Besedy o krizi pro pedagogické pracovníky / rodiče**
- **Konzultace a poradenství v oblasti prevence rizikového chování**

Programy jsou určeny **vždy pro jednu školní třídu** (dle jejího normálního uspořádání), tedy většinou pro 15-30 žáků. Programy se odehrávají v prostorách školy, nejčastěji v běžné, **dostatečně velké učebně**, kde lze vytvořit kruh ze židlí.

Na programech je **nutná účast pedagoga**, který aktivně se třídou na daném preventivním tématu v rámci svého předmětu pracuje (např. učitel výchovy ke zdraví, rodinné výchovy, občanské výchovy, třídní učitel apod.). U programů zaměřených na podporu a rozvoj zdravého třídního klimatu, je žádána přítomnost třídního učitele nebo školního metodika prevence.

Před začátkem programu dochází vždy ke schůzce se zapojeným učitelem (a školním metodikem prevence), kde lektoři představí program, doptají se na důležité informace o třídě (škole) a společně se domluví na roli pedagoga při jednotlivých aktivitách, jeho potřebách a očekáváních.

Téma programu pro jednotlivé třídy může **volit a podle potřeby kombinovat** zapojený pedagog ve spolupráci se školním metodikem prevence tak, **aby téma zapadalo do preventivního programu školy** a mohlo na něj být navázáno v rámci školní výuky či využitím dalších preventivních programů, případně lze témata zvolit dle doporučeného harmonogramu uvedeného v Nabídce služeb.

Jednotlivá témata programu **se skládají ze dvou až tří bloků** (1 blok = 2 vyučovací hodiny), které na sebe navazují a jsou realizovány v odstupe většinou 1-3 týdnů. **Obsah rámcových témat lze upravit podle potřeb a zakázky základní nebo střední školy.** Preventivní programy ve školách probíhají většinou v rozmezí 7:30 – 14:00 hodin (přednášky pro rodiče apod. dle dohody).

Metody práce:

Stávající certifikované programy primární prevence připravené pro realizaci přímo ve školách jsou zaměřeny na širokou škálu rizikového chování. Programy berou v úvahu místní specifika a systémová preventivní nastavení celé školy (potažmo tříd), reagují na potřeby školy (jednotlivých třídních kolektivů a žáků), jsou efektivně vřazeny do výuky a jsou průběžně hodnoceny. Z metod práce s cílovou skupinou dětí a mladistvých je nejčastěji využívána skupinová práce, resp. práce se skupinou, dále také práce v komunitním kruhu. Žáci se učí především spolupráci a efektivní komunikaci. Učí se prezentovat své názory a učí se přijímat názory druhých, učí se od sebe navzájem, dochází k uvědomování si rolí ve skupině apod. Nejčastějšími metodami práce jsou:

- verbální (rozhovor, diskuse, brainstorming, sdílení, reflexe)
- názorné a demonstrační (práce s videoukázkami, názorným materiálem či práci s příběhem)
- praktické metody (výtvarné a dramatické aktivity, aktivizační techniky, práce s modelovými situacemi apod.).

Při realizaci programů primární prevence nezařazujeme metody, které jsou dle odborné literatury, Standardů a výzkumů neefektivní. Zejména, pokud jde o víceletou spolupráci se školou, se snažíme navázat na předchozí práci se žáky (školou), případně spolupracovat i s dalšími subjekty, které do tříd vstoupily dříve (vždy na základě sjednaných souhlasů a respektem o ochraně osobních údajů apod.). Se školami, se kterými spolupracujeme nám tedy kromě pravidelných osobních setkání s učiteli (před, během a po aktivitě) pomáhají písemné záznamy, které evidujeme např.:

- objednávky programů, kde jsou popsána různá specifika tříd, zakázka apod.,
- zprávy/výstupy z programů či mimořádných událostí na programech,
- hodnotící dotazníky od žáků či učitelů apod.

Koordinátor programů a samotní lektori se vždy podrobně doptávají a reagují na atmosféru ve třídě, složení žáků, změny, specifické potřeby žáků či skupiny, zevrubnou skupinovou dynamiku třídy, popřípadě informace o převažujících skupinových normách a postojích či již zavedených formách práce apod. Jako podmínku realizace stanovujeme kontinuální přítomnost a spolupráci pedagoga na programu a aktivní spolupráci ŠMP při sjednávání realizace preventivních programů.

V rámci mimořádných aktivit vychází individuální konzultace a přímá podpora ze standardní metody klasického rozhovoru, dále se využívá např. metod motivačního rozhovoru, využití zde mohou najít i metody vycházející z krizové intervence.

Služba je zpoplatněna. Cena jednotlivých služeb vychází z aktuálně platného ceníku, nebo může být stanovena individuálně jako cena smluvní. Služby mohou být realizovány také se spoluúčastí Diakonie Západ či bezplatně, pokud jsou financovány z projektu Diakonie Západ, která realizaci hradí.

V Plzni dne 20. 5. 2024

Účinnost od 20.5. 2024